Martin Doršic

MINIMÁLNY BYTOVÝ ŠTANDART

Prečo je potrebné zaoberať sa minimálnym bytovým štandardom ?

Vzhľadom na doterajší vývoj spoločnosti sa od roku 1948 po 1989 sociálny problém nedal kvalifikovať. Všetká bytová výstavba, ktorá svojím charakterom minimálny štandard málo prekračovala sociálnou mohla byť. Nový systém fungovania spoločnosti však priniesol nové požiadavky na životný štýl. Spôsob konzumácie poznatkov a prehodnotenie hodnotového systému sa odráža aj na požiadavke bytovej výstavby. Druhý v meradle priorít závažnejší dôvod je prechod na iný spôsob financovania. Globalizácia v rámci Európy, vyrovnávanie cenového systému k západnej ekonomike, ale s menšou hospodárskou silou, spôsobuje vyššie cenové relácie vo všetkých oblastiach a nižšiu prístupnosť bývania celoplošne. Toto moje tvrdenie postihuje predovšetkým určité vekové kategórie občanov a ekonomicky najnižšie postavené vrstvy obyvateľstva.

Na základe realizovanej výstavby v minulosti je možné pozorovať vývoj minimálneho bytu a z toho vyvodiť poznatky, ktoré vedú k prejavom tejto extrémnej situácie. Minimálny bytový štandard potom môžeme chápať ako spodný mantinel.

Základný východiskový pojem je bytový štandard, resp. *minimálny bytový štandard*. Pridružený pojem je sociálne bývanie, resp. *sociálny*. Kategória, ktorá je širokochápaná v architektonickom a občiansko-právnom zmysle.

Štandard
1. dosiahnutá, ustálená, bežná úroveň
2. ustálený, jednotný vzor, jednotná forma
3. priemerná ustálená miera niečoho
4. typický výrobok s určenými technickými vlastnosťami, podľa štátnych noriem

Bytový štandard
úroveň vlastností bytu, miera naplnenia obytnosti bytu

Minimálny
najmenší, najnižší

Sociálny
1. spoločenský, zodpovedajúci potrebám, záujmom, požiadavkám spoločnosti
2. vzťahujúci sa na hmotné zabezpečenie členov spoločnosti, na úpravy, usporiadanie spoločenských vzťahov a pod.

V medzivojnovom období bola slovenská architektúra časťou československej vlny avantgardy a funkcionalizmu, a dosahovala vtedy porovnateľnú svetovú úroveň. Počas tohto obdobia boli na Slovensku realizované významné komplexy, ktoré riešili otázku sociálneho bývania. Od prvých náznakov u Dušana Jurkoviča, ktorý riešil montovanú stavbu na tento, účel vrátane urbanistického plánu z roku 1920, alebo aj skoršie náznaky, ako boli mestské robotnícke domy so 170 bytmi na Karpatskej ulici v Bratislave z roku 1902. Toto obdobie pokračuje vynikajúcimi realizáciami architektov Weinwurma a Vécseia komplexom Unitas. Domy na Trenčianskej ulici od Emila Belluša, ktoré boli tiež ako sociálna výstavba, existujúci minimálny bytový štandard významne obohatili, pretože pôvodné riešenia nemali hygienu riešenú v dostatočnej miere. Pokračovať môžeme činžiakom v Nitre od architekta Tomascheka a končiť komplexom Nová doba od Weinwurma a Vécseia.

Priestorové dopady pôdorysného riešenia, resp. ich hmotovo - priestorová skladba

Vnútorný priestorový koncept bytovej jednotky vychádzal z riešenia obytnej miestnosti a hygieny. Postupne pribudol vstupný priestor buď ako samostatná malá miestnosť alebo odčlenená časť obývacej miestnosti. U Novej doby pribudol ďalší priestor a oddelila sa kuchyňa.

Samotné spájanie jednotlivých bytov do bytového objektu sa realizovalo aditívnym radením a prístupom z pavlače, čím vznikala lineárna architektúra. Združenie okolo vertikálneho schodiska alebo prístup chodbami umožňoval hmotovo rozmanitejšie formy. Bellušove domy na Trenčianskej v pôdorysnom tvare písmena H, Weinwurmova Nová doba hviezdicovito a nadradene v tvare U, kolónia v Košiciach od Poláška v blokovej zástavbe uzavretého štvorca.

Priestorové členenie bytového domu malo vplyv na hygienické vlastnosti bytu a naopak vnútorná výs-

tavba na charakter objektu.

Na uvedených troch príkladoch z bratislavskej súčasnej výstavby dokumentujem smery riešenia bytov s najmenším bytovým štandardom.

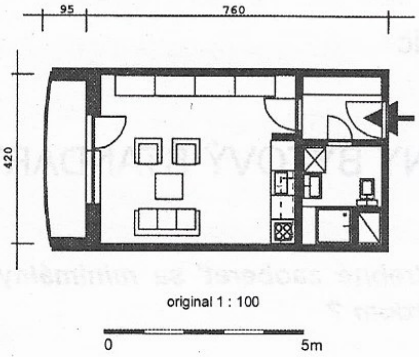

dolné hony bebravská

chodba	3,3
kúpelňa	4,2
obývacia izba	19,8
loggia	3,3
spolu	30,6 m²

Minimálne riešenie garsoniéry, ktoré sa približuje k hotelovým jednotkám.

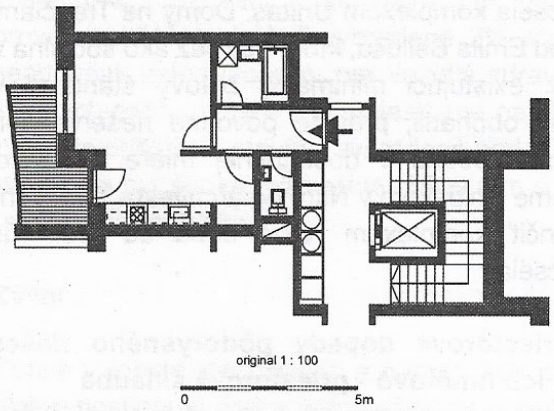

dlhé diely

chodba	3,84
kúpelňa	3,98
wc	1,83
kuchyňa	9,37
obývacia izba	13,03
balkón	6,25
spolu	38,34 m²

Príklad riešenia garsoniéry, ktorá oddeľuje kuchynskú časť, umožňuje aj komorovú skriňu. Jediná výčitka, ktorá síce zvyšuje komfort, súvisí s oddelením wc do samostatnej miestnosti. Znižuje však priestor kúpelne, ktorý by spojením mohol byť väčší a ušetril by minimálne jedny dvere. Toto riešenie na malom priestore ukazuje jedno z vhodných a priestorovo zaujímavých bytov.

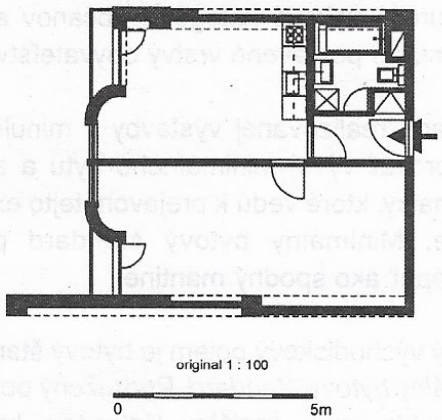

rača východné

chodba	3,07
kúpelňa	4,25
kuchyňa	17,16
obývacia izba	25,31
spolu	49,8 m²

Príklad jednoizbového bytu, ktorý je riešený v železobetónovom skelete. Na tomto riešení sú možno nadbytočne riešené dva rovnaké balkóny, ktoré svojimi rozmermi neumožňujú sedenie alebo ďalšie rozšírenie obytných funkcií.